

Erratum

Datum: 23 juni 2017

Iets meer pleegzorg, iets minder ambulante hulp; met name in de regio Zuid-Limburg

Ondanks de zorgvuldigheid waarmee de cijfers over jeugdhulp in 2016 zijn samengesteld, is er achteraf een onvolkomenheid geconstateerd. Door een technische fout zijn de gegevens van enkele jeugdhulpaanbieders niet juist verwerkt. Het effect van deze correctie op het totaal aantal jeugdhulptrajecten en jongeren met jeugdhulp is minimaal. Ook bij uitsplitsing naar vormen van jeugdhulp en regio's zijn de verschillen in de meeste gevallen verwaarloosbaar. Alleen in de regio Zuid-Limburg bij de zorgvormen 'pleegzorg' en 'ambulante hulp in het netwerk van de jongere' zijn de effecten groter, omdat de cliënten van de betreffende jeugdhulpaanbieders met name in die regio wonen. Omdat deze rapportage vooral landelijke cijfers bevat, en de correctie daarop geringe effecten heeft, is deze rapportage niet aangepast. De correctie is wel doorgevoerd in alle StatLine tabellen over jeugdhulp.

Jeugdhulp

2016

Jeugdhulp

2016

Verklaring van tekens

Niets (blanco)	Een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
.	Het cijfer is onbekend, onvoldoende betrouwbaar of geheim
*	Voorlopige cijfers
**	Nader voorlopige cijfers
2016–2017	2016 tot en met 2017
2016/2017	Het gemiddelde over de jaren 2016 tot en met 2017
2016/'17	Oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz., beginnend in 2016 en eindigend in 2017
2014/'15–2016/'17	Oogstjaar, boekjaar, enz., 2014/'15 tot en met 2016/'17

In geval van afronding kan het voorkomen dat het weergegeven totaal niet overeenstemt met de som van de getallen.

Colofon

Uitgever

Centraal Bureau voor de Statistiek
Henri Faasdreef 312, 2492 JP Den Haag
www.cbs.nl

Prepress

CCN Creatie, Den Haag

Ontwerp

Edenspiekermann

Inlichtingen

Tel. 088 570 70 70
Via contactformulier: www.cbs.nl/infoservice

© Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag/Heerlen/Bonaire, 2017.
Verveelvoudigen is toegestaan, mits het CBS als bron wordt vermeld.

Inhoud

Inleiding 4

1. Jongeren met jeugdhulp 6

- 1.1 Jongens ontvangen vaker jeugdhulp dan meisjes 7
- 1.2 De meeste jeugdhulp bij kinderen in de basisschoolleeftijd 7
- 1.3 Relatief minder jongeren met een migratieachtergrond in jeugdhulp 8
- 1.4 Acht procent jeugdhulpontvangers ook in jeugdbescherming 8
- 1.5 Hoogste aandeel jeugdhulp in Limburg en de grote steden 9

2. Aantal hulptrajecten in 2016 toegenomen 12

- 2.1 Jeugdhulptrajecten vooral gericht op behandeling 14
- 2.2 Meeste jeugdhulp doorverwezen door huisarts 15
- 2.3 Jeugdhulptrajecten duren meestal korter dan een jaar 15
- 2.4 Jeugdhulptraject vaak volgens plan beëindigd 16

Begrippenlijst 18

Inleiding

Vanaf 1 januari 2015 zijn de gemeenten verantwoordelijk voor hulp aan jongeren. Dat is vastgelegd in de Jeugdwet. Om de gemeenten bij de uitvoering ervan te ondersteunen is in de Jeugdwet een regeling opgenomen voor het ontsluiten van beleidsinformatie. De beleidsinformatie betreft informatie over jeugdhulpgebruik en de inzet van jeugdbescherming en jeugdreclassering. Jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen dienen hierover gegevens aan het CBS te verstrekken. Meer dan 90 procent van de jeugdhulpaanbieders heeft aan deze verplichting voldaan. Hierdoor zullen de gepresenteerde cijfers enigszins een onderschatting zijn van de werkelijk verstrekte jeugdhulp¹⁾.

In deze rapportage staan de resultaten over jeugdhulp in 2016. De resultaten over jeugdbescherming en jeugdreclassering worden in een aparte rapportage beschreven.

Jeugdhulp wordt gedefinieerd als de hulp en zorg aan jongeren en hun ouders bij psychische, psychosociale en of gedragsproblemen, een verstandelijke beperking van de jongere, of opvoedingsproblemen van de ouders. Het CBS verzamelt alleen gegevens over jeugdhulp die direct aan de jeugdhulpverlener wordt vergoed door de gemeente, de zogenaamde zorg in natura. Gegevens over jeugdhulp die door de cliënt zelf wordt vergoed met een persoonsgebonden budget (PGB), worden verstrekt door de Sociale verzekeringsbank (SVB). Particuliere jeugdhulp, waarbij de hulp door de ouders zelf wordt vergoed, valt buiten dit onderzoek.

0.0.1 Aantal jongeren met jeugdhulp naar financieringsvorm, 2016*¹⁾

	aantal	%
Totaal	388 655	100
Alleen zorg in natura	359 260	92,4
Alleen persoonsgebonden budget	11 340	2,9
Zowel zorg in natura als persoonsgebonden budget	18 055	4,6

Bron: CBS.

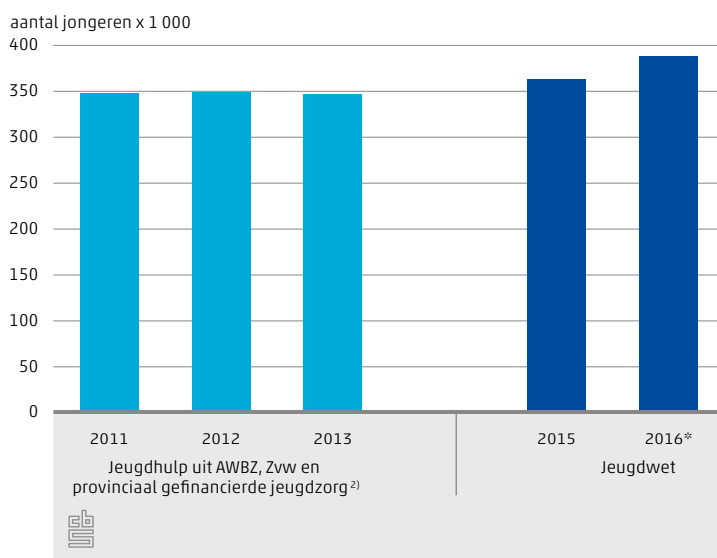
¹⁾ Personen van 0 tot en met 22 jaar.

Uit tabel 0.0.1. blijkt dat in 2016 ruim 388 duizend jongeren jeugdhulp hebben ontvangen. In meer dan 92 procent van de gevallen wordt de zorg direct door de gemeente aan de jeugdhulpverlener vergoed. Een klein deel van de jongeren met jeugdhulp, bijna drie procent, maakte alleen gebruik van een PGB.

Voor het ingaan van de Jeugdwet op 1 januari 2015 was de jeugdhulp deels gefinancierd op grond van de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) en de Zorgverzekeringswet (Zvw) en deels door de provincies. Figuur 0.0.2 toont het aantal jongeren dat jaarlijks vanaf 2011 jeugdhulp ontving. Gegevens over jeugdhulp in het jaar 2014, die gefinancierd was vanuit de Zvw, waren op het moment van verschijnen van dit rapport nog niet beschikbaar.

¹⁾ De meeste jeugdhulpaanbieders zonder opgave zijn kleine organisaties met weinig cliënten. De onderschatting zal naar verwachting slechts enkele procenten bedragen.

0.0.2 Jongeren met jeugdhulp, 2011-2016*¹⁾

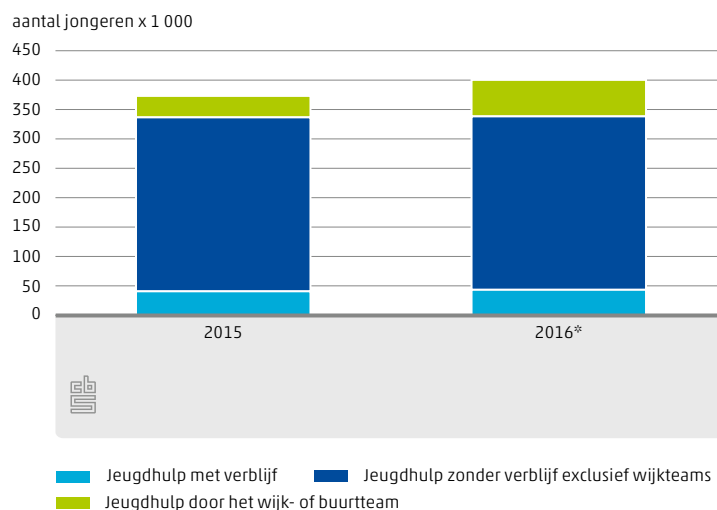
Bron: CBS.

¹⁾ Personen van 0 tot en met 22 jaar.

²⁾ Provinciaal gefinancierde jeugdzorg exclusief jeugdbescherming en jeugdreclassering.

In 2016 is het aantal jongeren met jeugdhulp, ten opzichte van 2015, met 6,8 procent toegenomen. Deze toename is er vrijwel geheel het gevolg van dat meer jongeren jeugdhulp kregen die is uitgevoerd door het wijk- of buurtteam (Figuur 0.0.3). Een deel van deze toename kan verklaard worden doordat steeds meer gemeenten, waaronder enkele grote, hierover voor het eerst gegevens hebben aangeleverd. Daarnaast hebben veel gemeenten over 2016 meer jeugdhulptrajecten van hun wijk- of buurtteam aangeleverd dan over 2015.

0.0.3 Jongeren met jeugdhulp naar hulpvorm, 2015-2016*¹⁾²⁾

Bron: CBS.

¹⁾ Personen van 0 tot en met 22 jaar. Jongeren met meerdere vormen van jeugdhulp komen meerdere malen in de figuur voor.

²⁾ Exclusief personen met een PGB.

De gegevens van de SVB over jeugdhulpontvangers met een PGB bevat geen zorginhoudelijke informatie. Het vervolg van deze rapportage beschrijft daarom alleen de gegevens die door de jeugdhulpverleners aan het CBS zijn verstrekt. Overal waar in het vervolg jeugdhulp staat bedoelen we dan ook de jeugdhulp die is geleverd volgens het zorg in natura-principe.

1.

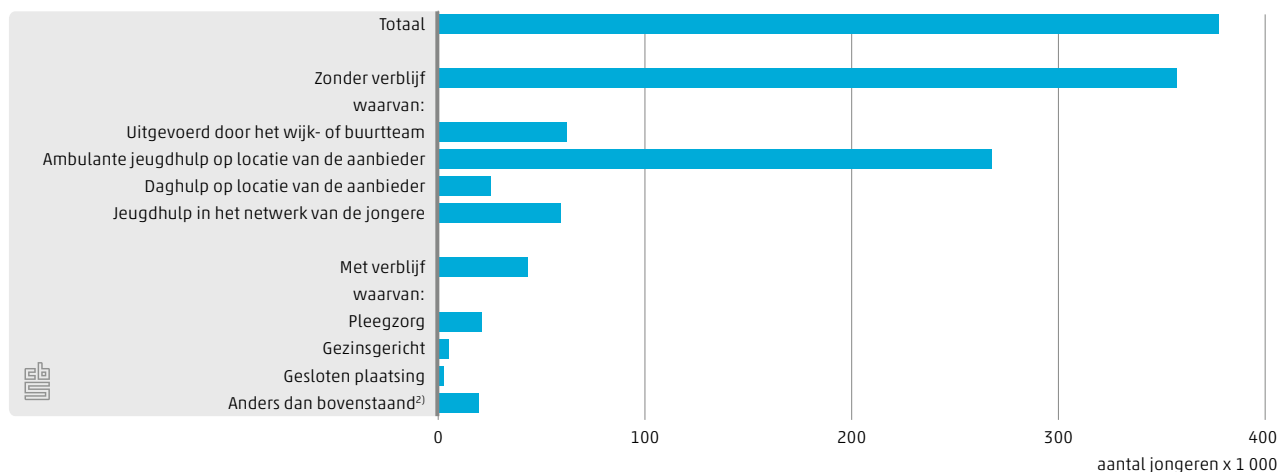
Jongeren met

jeugdhulp

De meeste jongeren met jeugdhulp in 2016, 71 procent, ontvingen ambulante jeugdhulp op de locatie van de jeugdhulpaanbieder. Ruim 16 procent van de jongeren kreeg jeugdhulp van een wijk- of buurtteam van de gemeente. Iets meer dan 43 duizend jongeren kregen jeugdhulp met verblijf. Dat is 12 procent van alle jongeren met jeugdhulp. Hiervan waren bijna 21 duizend jongeren in een pleeggezin opgenomen en bijna 5 duizend ondergebracht in gezinsgerichte opvang (figuur 1.0.1).

1.0.1 Jongeren met jeugdhulp, 2016*¹⁾

Bron: CBS.

¹⁾ Personen van 0 tot en met 22 jaar. Jongeren met meerdere hulpvormen komen meerdere malen in de figuur voor.

²⁾ Verblijf bij een jeugdhulpaanbieder anders dan pleegzorg, gezinsgerichte jeugdhulp of gesloten plaatsing.

1.1 Jongens ontvangen vaker jeugdhulp dan meisjes

In 2016 ontvingen veel meer jongens dan meisjes jeugdhulp. Dit gold zowel voor jeugdhulp met verblijf als voor jeugdhulp zonder verblijf. In totaal kregen 159 duizend meisjes en 219 duizend jongens jeugdhulp (tabel 1.3.1).

1.2 De meeste jeugdhulp bij kinderen in de basisschoolleeftijd

De helft van alle jongeren met jeugdhulp was tussen 4 en 11 jaar oud, 192 duizend in 2016. Dat komt overeen met 13 procent van alle kinderen in Nederland in deze leeftijdsklasse. Bij de jongste kinderen tot en met drie jaar lag dit aandeel met 3 procent flink lager. Bij de 12- tot en met 17-jarigen was het aandeel jongeren met jeugdhulp 12 procent en bij jongeren vanaf 18 jaar kwam jeugdhulp in veel mindere mate voor: 1 procent. Over alle leeftijdsklassen tezamen was het aandeel jongeren met jeugdhulp 8,5 procent. Jeugdhulp is in principe bedoeld voor personen tot 18 jaar. Slechts in

uitzonderlijke gevallen kan dit worden voortgezet tot de leeftijd van 23 jaar. Als de groep van 18 tot en met 22 jaar buiten beschouwing gelaten wordt, ontving 10,7 procent van alle jongeren jeugdhulp.

1.3 Relatief minder jongeren met een migratieachtergrond in jeugdhulp

In 2016 ontvingen 62 duizend jongeren met een niet-westerse migratieachtergrond jeugdhulp. Dit komt overeen met 8,2 procent van alle jongeren met een niet-westerse migratieachtergrond in Nederland. Bij jongeren met een westerse migratieachtergrond is dit aandeel 7,7 procent. Deze percentages zijn beide lager dan bij de jongeren met een Nederlandse achtergrond. Bijna 8,6 procent van hen ontving jeugdhulp.

1.3.1 Jeugdhulp naar demografische kenmerken van de jongere, 2016*¹⁾

	Totaal jongeren in Nederland (op 1 januari 2016)	Jongeren met jeugdhulp		
		totaal	zonder verblijf	met verblijf
	aantal			
Totaal	4 448 400	377 315	357 130	43 275
Geslacht				
jongens	2 274 725	218 655	208 155	23 245
meisjes	2 173 675	158 660	148 975	20 025
Leeftijd in klassen				
0 tot en met 3 jaar	695 660	23 720	21 025	4 025
4 tot en met 11 jaar	1 495 170	191 770	184 855	14 880
12 tot en met 17 jaar	1 225 750	151 565	142 240	22 705
18 tot en met 22 jaar	1 031 820	10 260	9 010	1 665
(Migratie)achtergrond				
Nederlands	3 335 460	288 290	274 800	29 820
Overig westers	354 590	27 125	25 360	3 675
Niet-westers	758 355	61 905	56 975	9 775

Bron: CBS.

¹⁾ Personen van 0 tot en met 22 jaar. Jongeren met meerdere vormen van jeugdhulp komen meerdere malen in de tabel voor.

1.4 Acht procent jeugdhulpontvangers ook in jeugdbescherming

De meeste jongeren met jeugdhulp in 2016 ontvingen in dezelfde periode geen andere vorm van jeugdzorg. Er waren 29 315 jongeren met jeugdhulp en jeugdbescherming en er waren 1 335 jongeren die zowel jeugdhulp als jeugdbescherming en jeugdreclassering kregen (tabel 1.4.1). Bij 3 695 jongeren was naast jeugdhulp ook een jeugdreclasseringsmaatregel van kracht (0,9 procent).

Jongeren kunnen pas vanaf 12 jaar een jeugdreclasseringsmaatregel opgelegd krijgen en jeugdbescherming houdt op zodra de jongere de leeftijd van achttien jaar bereikt.

1.4.1 Samenloop jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering naar leeftijdscategorie, 2016*¹⁾

	Totaal	0 tot en met 3 jaar	4 tot en met 11 jaar	12 tot en met 17 jaar	18 tot en met 22 jaar
	aantal jongeren				
Alleen jeugdhulp	342 975	19 940	178 780	134 730	9 525
Alleen jeugdbescherming	8 715	1 700	3 870	3 145	
Alleen jeugdreclassering	5 400			2 580	2 820
Jeugdhulp en jeugdbescherming	29 315	3 780	12 995	12 545	
Jeugdhulp en jeugdreclassering	3 695			2 955	735
Jeugdbescherming en jeugdreclassering	230			230	
Jeugdhulp en jeugdbescherming en jeugdreclassering	1 335			1 335	

Bron: CBS.

¹⁾ Jongeren die in 2016 jeugdhulp, jeugdbescherming of jeugdreclassering hadden.

1.5 Hoogste aandeel jeugdhulp in Limburg en de grote steden

Van de in totaal 377 duizend jongeren met jeugdhulp in 2016 woonden er bijna 88 duizend in Zuid-Holland¹⁾. Zeeland had het kleinste aantal, ruim 8 duizend Zeeuwse jongeren ontvingen jeugdhulp. De meeste jongeren in jeugdhulp kwamen uit Amsterdam (19 duizend), Den Haag (15 duizend) en Rotterdam (14 duizend). Echter, wanneer we kijken naar het aandeel van de jongeren met jeugdhulp ten opzichte van alle jongeren in de gemeente, dan blijkt dat in de jeugdregio's Midden-Limburg Oost, Midden-Limburg

1.5.1 Aantal jongeren met jeugdhulp als percentage van het totale aantal jongeren, naar gemeentegrootte, 2016*

	% van het totale aantal personen van 0 tot en met 17 jaar	% van het totale aantal personen van 18 tot en met 22 jaar
Totaal Nederland	10,74	0,99
Gemeenten met:		
Minder dan 5 000 inwoners	7,49	0,13
5 000 tot 10 000 inwoners	9,45	0,47
10 000 tot 20 000 inwoners	9,76	0,69
20 000 tot 50 000 inwoners	10,31	0,74
50 000 tot 100 000 inwoners	10,79	0,91
100 000 tot 150 000 inwoners	11,82	0,81
150 000 tot 250 000 inwoners	10,23	0,84
250 000 inwoners of meer	12,37	2,07

Bron: CBS.

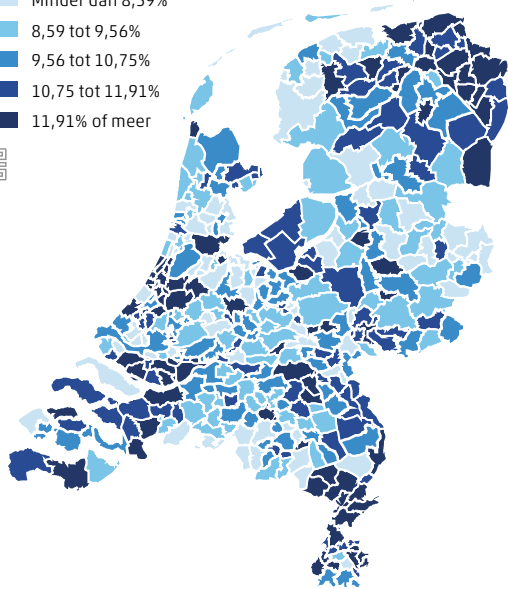
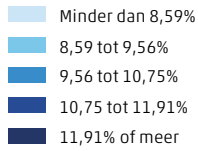
¹⁾ Volgens het woonplaatsbeginsel. Zie:

https://vng.nl/files/vng/201607_factsheet_woonplaatsbeginsel_2016.pdf

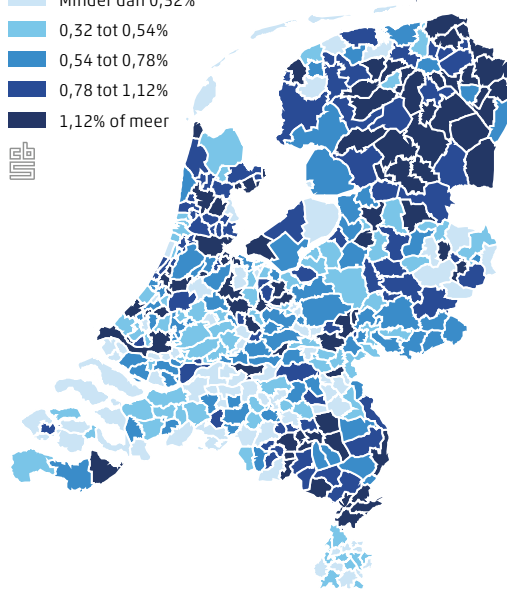
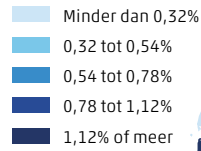
West, Holland Rijnland, Utrecht Stad en Zuid-Limburg meer dan 13 procent van de jongeren tot 18 jaar jeugdhulp kreeg (zie figuur 1.5.2). De jeugdregio's Utrecht Stad en Amsterdam-Amstelland hadden het hoogste percentage jongeren van 18 jaar en ouder met jeugdhulp, namelijk ruim 2 procent.

1.5.2 Jongeren met jeugdhulp als percentage van het totale aantal jeugdigen, naar gemeente en jeugdregio, 2016*¹⁾

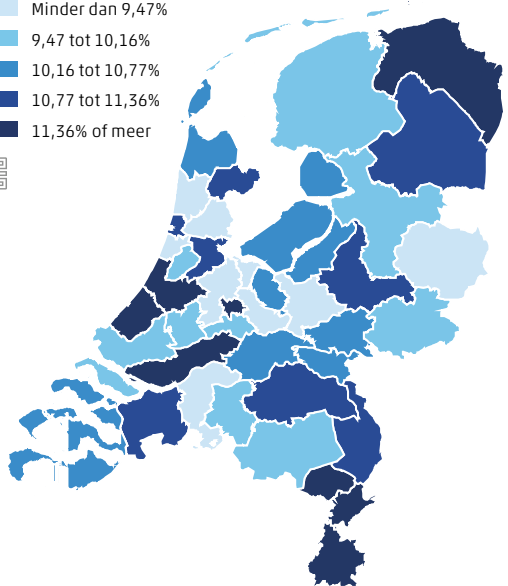
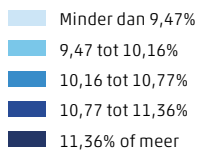
Jeugdhulp 0 t/m 17 jaar, naar gemeente

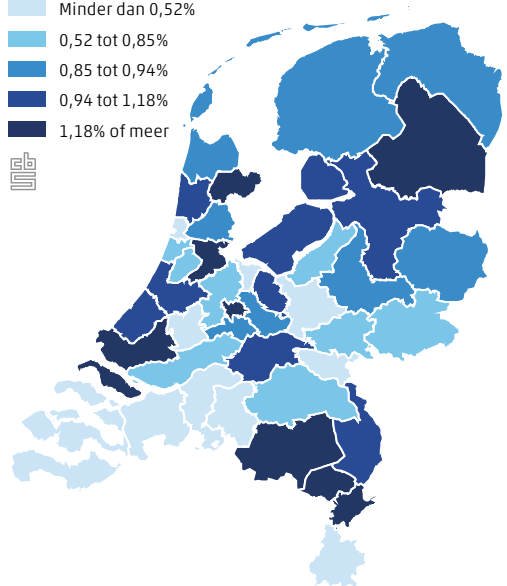
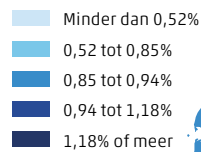
Jeugdhulp 18 t/m 22 jaar, naar gemeente

Jeugdhulp 0 t/m 17 jaar, naar jeugdregio

Jeugdhulp 18 t/m 22 jaar, naar jeugdregio

Bron: CBS.

Relatief gezien werd de meeste jeugdhulp verleend in de vier grote steden, dat zijn de gemeenten met 250 duizend inwoners of meer (tabel 1.5.1). Van de kinderen jonger dan 18 jaar ontving bij die gemeenten 12,4 procent jeugdhulp. In de categorie jongeren van 18 tot en met 22 jaar werd in de grote steden met meer dan 250 duizend inwoners jeugdhulp geleverd aan ruim 2 procent van de jongeren.

Wat is een hulptraject?

De cijfers van het CBS over dit onderwerp gaan soms over de (aantallen) jongeren en soms over de (aantallen) jeugdhulptrajecten. Een jongere kan één of meerdere hulptrajecten tegelijk doorlopen. Een hulptraject bestaat uit een combinatie van hulpvorm en aanvangsdatum. Omdat een jongere meerdere trajecten tegelijk kan doorlopen, verschilt het aantal jeugdhulptrajecten van het aantal jongeren dat het CBS rapporteert: het aantal hulptrajecten komt hoger uit.

Als een jongere tegelijkertijd meerdere hulptrajecten doorloopt met dezelfde hulpvorm bij dezelfde jeugdhulpaanbieder, dan worden deze trajecten samengenomen. In de cijfers tellen deze dan mee als één doorlopend hulptraject. Dit gebeurt ook als de aanvangsdatums verschillen: het gaat erom dat de hulptrajecten elkaar overlappen. De aanvangsdatum wordt in dat geval gezien als de datum waarop de hulp voor het eerst is gestart, en de einddatum is de datum waarop de laatste hulp werd beëindigd.

2.

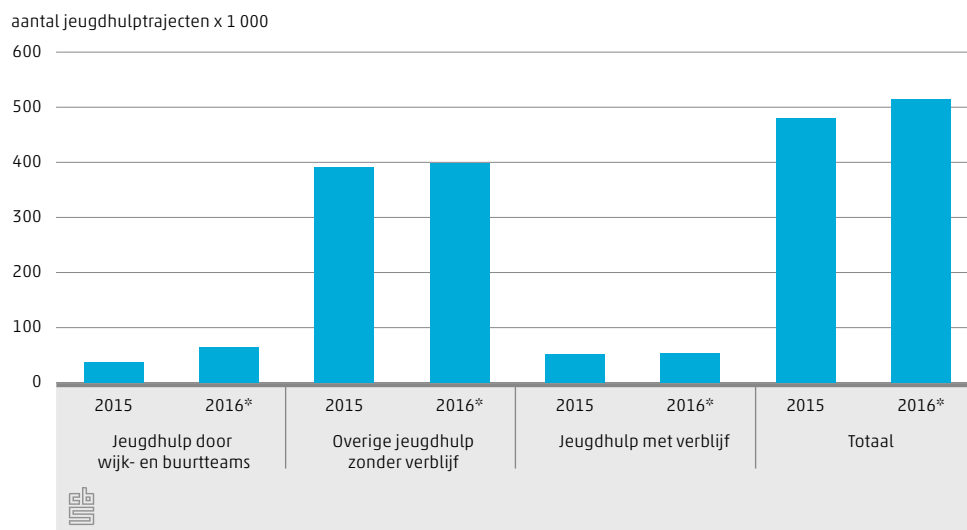
Aantal hulptrajecten

in 2016

toegenomen

Ten opzichte van 2015 is in 2016 het aantal jeugdhulptrajecten met 7,2 procent gestegen tot bijna 515 duizend trajecten. De toename van het aantal trajecten is, zoals eerder vermeld, vooral een toename van trajecten jeugdhulp uitgevoerd door het wijk- of buurtteam. Dit aantal groeide van 37 duizend in 2015 naar 64 duizend in 2016. Ook het aantal trajecten voor jeugdhulp met verblijf nam toe, met ruim 4 procent (figuur 2.0.1).

2.0.1 Jeugdhulptrajecten, 2015-2016*¹⁾

Bron: CBS.

¹⁾ Trajecten die over meerdere perioden liepen komen meerdere malen in de figuur voor.

Gedurende het jaar 2016 is het aantal lopende hulptrajecten¹⁾ flink toegenomen. Op 1 januari waren bijna 251 duizend jeugdhulptrajecten actief en op 31 december waren dat er 319 duizend, een toename van meer dan 27 procent (tabel 2.0.2).

In de geestelijke gezondheidszorg (GGz) wordt veelal geregistreerd aan de hand van de diagnose- behandelcombinaties (DBC). In deze systematiek duren trajecten maximaal een jaar. Bij de ingang van de Jeugdwet op 1 januari 2015 zijn alle oude GGz-DBC's voor jongeren tot 18 jaar afgesloten en zijn nieuwe DBC's voor deze jongeren geopend. De trajecten die langer dan een jaar lopen en dus de jaargrens passeren, zijn hierdoor op 31 december 2015 afgesloten en op 1 januari 2016 weer geopend. Door deze manier van registreren is het aantal inschrijvingen op 1 januari 2016 zeer groot en geeft het een vertekend beeld van de werkelijke in- en uitstroom. Daarom is er voor gekozen om in deze rapportage de instroom te definiëren als nieuwe trajecten met een begindatum vanaf 2 januari 2016.

In totaal zijn bijna 515 duizend hulptrajecten actief geweest: deze trajecten liepen op enig moment tijdens 2016. Daarvan betrof het 461 duizend keer een hulptraject zonder verblijf en 53 duizend keer een hulptraject met verblijf. De relatieve uitstroom, dat wil zeggen de uitstroom ten opzichte van het totaal aantal actieve hulptrajecten, is het grootst bij gesloten plaatsing. Van alle trajecten die in het jaar actief waren, is 61 procent in deze periode afgesloten.

¹⁾ Lopende hulptrajecten zijn trajecten die op het peilmoment nog niet beëindigd zijn.

2.0.2 Stromen van jeugdhulptrajecten, naar hulpvorm, 2016*¹⁾

	Beginstand (1 januari 2016)	Instroom	Uitstroom	Eindstand (31 december 2016)	Actief in 2016 ²⁾
aantal jeugdhulptrajecten					
Totaal jeugdhulp	251 000	263 715	195 585	319 125	514 715
Totaal zonder verblijf	218 600	242 770	177 340	284 030	461 370
waarvan:					
Uitgevoerd door het wijk- of buurtteam	27 130	36 605	23 265	40 470	63 735
Ambulante jeugdhulp op locatie van de aanbieder	150 385	156 250	116 355	190 280	306 635
Daghulp op locatie van de aanbieder	13 885	13 170	9 240	17 810	27 050
Jeugdhulp in het netwerk van de jeugdige	27 200	36 750	28 480	35 470	63 950
Totaal met verblijf	32 400	20 945	18 250	35 095	53 345
waarvan:					
Pleegzorg	17 415	4 785	4 185	18 015	22 200
Gezinsgericht	3 020	2 280	1 875	3 430	5 300
Gesloten plaatsing	975	2 145	1 890	1 230	3 120
Overig met verblijf ³⁾	10 990	11 735	10 305	12 420	22 725

Bron: CBS.

¹⁾ Jeugdhulptrajecten van personen van 0 tot en met 22 jaar.

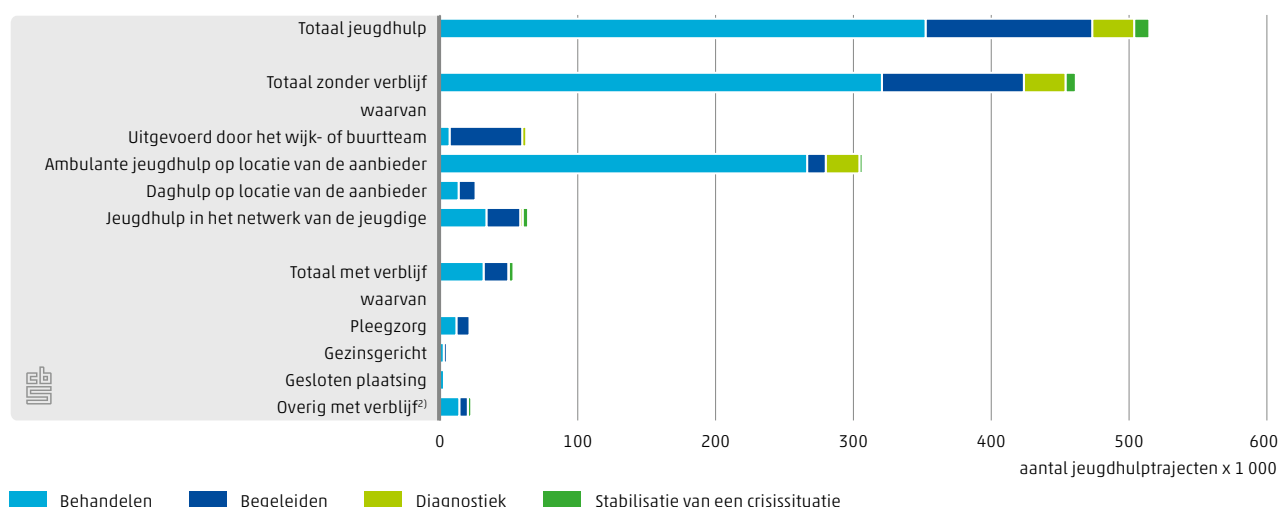
²⁾ Jeugdhulptrajecten die op enig moment tijdens 2016 liepen.

³⁾ Verblijf bij een jeugdhulpaanbieder anders dan pleegzorg, gezinsgerichte jeugdhulp of gesloten plaatsing.

2.1 Jeugdhulptrajecten vooral gericht op behandeling

Van alle 515 duizend jeugdhulptrajecten die op enig moment tijdens 2016 liepen, was 68 procent gericht op behandeling. Bij 23 procent van de hulptrajecten betrof het begeleiding (figuur 2.1.1). De overige trajecten waren gericht op diagnostiek (6 procent) en stabilisatie van een crisissituatie (2 procent). Ten opzichte van de andere vormen van jeugdhulp deden wijk- en buurtteams relatief vaker aan begeleiding en minder aan behandeling.

2.1.1 Jeugdhulptrajecten naar hulpvorm en perspectief, 2016*¹⁾

Bron: CBS.

¹⁾ Jeugdhulptrajecten van personen van 0 tot en met 22 jaar.

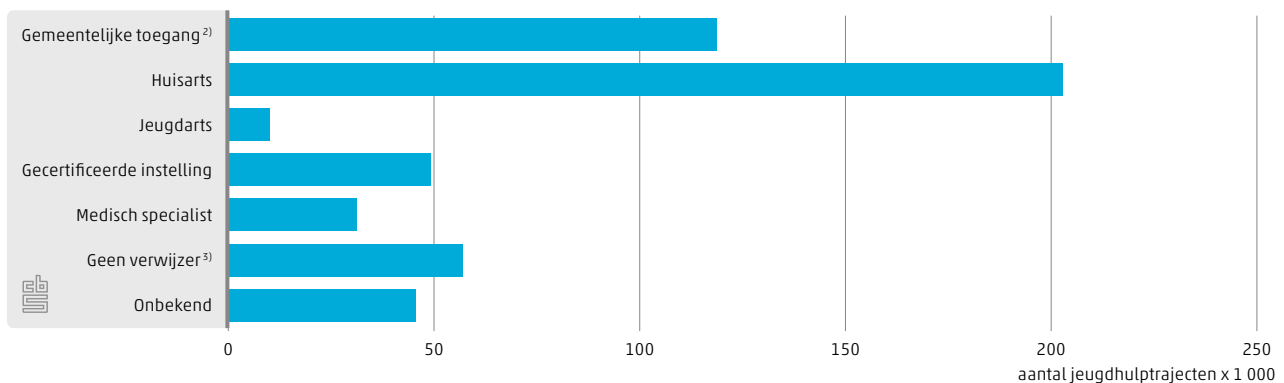
²⁾ Verblijf bij een jeugdhulpaanbieder anders dan pleegzorg, gezinsgerichte jeugdhulp of gesloten plaatsing.

2.2 Meeste jeugdhulp doorverwezen door huisarts

Van alle hulptrajecten uit 2016 zijn er 203 duizend gestart na verwijzing door een huisarts (figuur 2.2.1). Daarnaast zijn 119 duizend trajecten via de gemeente gestart en bijna 49 duizend via gecertificeerde instellingen.

2.2.1 Jeugdhulptrajecten naar verwijzer, 2016*¹⁾

Bron: CBS.

¹⁾ Jeugdhulptrajecten van personen van 0 tot en met 22 jaar.

²⁾ Hieronder vallen ook de verwijzingen van de politie, Veilig Thuis organisaties en het onderwijs. In deze rapportage worden tevens doorverwijzingen van Rechter, Raad voor de Kinderbescherming of Officier van Justitie tot deze categorie gerekend.

³⁾ Jeugdhulp die vrij toegankelijk is.

Er waren 57 duizend jeugdhulptrajecten zonder verwijzer. Dit betreft jeugdhulptrajecten waarvoor geen verwijzing nodig is, de zogenaamde vrij toegankelijke jeugdhulp. De gemeente bepaalt zelf welke jeugdhulp vrij toegankelijk is. Dat kan dus per gemeente anders zijn. Daarnaast hadden 46 duizend trajecten een onbekende verwijzer. Dit betreft veelal trajecten die voor 1 januari 2015 zijn begonnen en waarvan de verwijzer niet meer te achterhalen was.

2.3 Jeugdhulptrajecten duren meestal korter dan een jaar

Van alle 196 duizend jeugdhulptrajecten die in 2016 zijn beëindigd (de uitstroom, zie tabel 2.0.2), hebben er ruim 61 duizend tussen de zes en twaalf maanden geduurd (31 procent). Bijna 77 procent van alle afgesloten jeugdhulptrajecten duurde korter dan een jaar.

Een jeugdhulptraject duurde gemiddeld 296 dagen. Trajecten met gesloten plaatsing duren met gemiddeld 170 dagen het kortst. Pleegzorgtrajecten duurden gemiddeld bijna drie keer zo lang als een gemiddeld traject, namelijk 872 dagen (tabel 2.3.1).

2.3.1 Doorlooptijd van verleende jeugdhulp, naar hulpvorm, 2016*¹⁾

	Duur van het jeugdhulptraject					Gemiddelde duur: dagen
	0 tot 3 maanden	3 tot 6 maanden	6 tot 12 maanden	12 tot 36 maanden	langer dan 36 maanden	
	aantal jeugdhulptrajecten					
Totaal	48 340	41 735	60 700	39 735	5 080	296
Zonder verblijf waarvan:	42 535	38 835	56 535	35 845	3 585	283
Uitgevoerd door het wijk- of buurtteam	6 240	4 820	6 540	5 520	145	248
Ambulante jeugdhulp op locatie van de aanbieder	27 140	26 865	37 850	21 850	2 645	288
Daghulp op locatie van de aanbieder	1 620	1 615	3 240	2 495	275	337
Jeugdhulp in het netwerk van de jeugdige	7 535	5 535	8 905	5 980	525	270
Totaal met verblijf waarvan:	5 805	2 895	4 165	3 890	1 495	423
Pleegzorg	845	525	680	1 180	955	872
Gezinsgericht	615	240	435	480	100	353
Gesloten plaatsing	725	450	545	165	5	170
Overig met verblijf ²⁾	3 620	1 685	2 505	2 070	430	299

Bron: CBS.

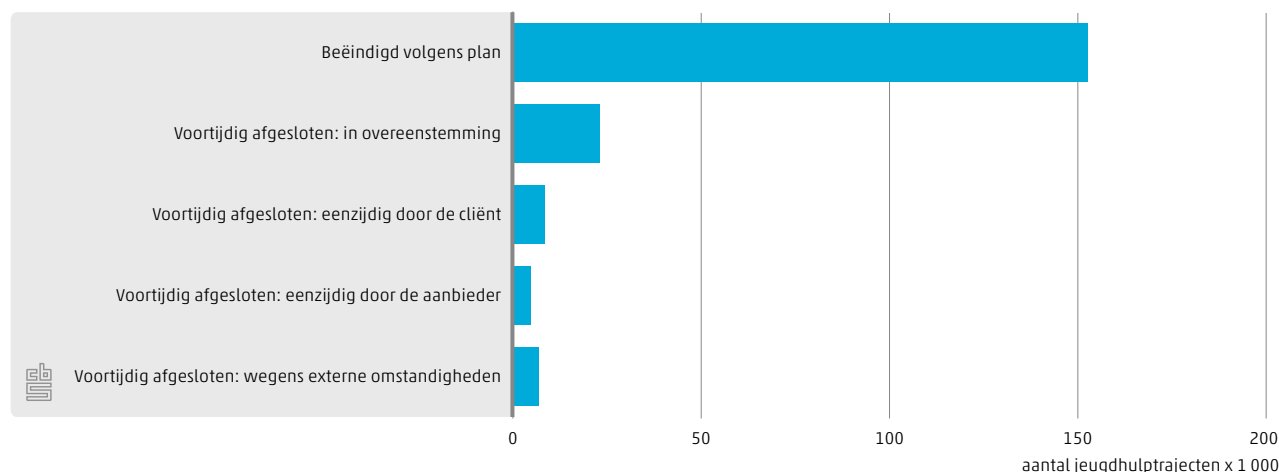
¹⁾ Jeugdhulptrajecten van personen van 0 tot en met 22 jaar, die zijn beëindigd in 2016.

²⁾ Verblijf bij een jeugdhulpaanbieder anders dan pleegzorg, gezinsgerichte jeugdhulp of gesloten plaatsing.

2.4 Jeugdhulptraject vaak volgens plan beëindigd

Van alle jeugdhulptrajecten die in 2016 werden afgesloten, werden bijna 153 duizend trajecten beëindigd volgens plan (figuur 2.4.1). Dit komt overeen met 78 procent van de afgesloten trajecten. Naast het beëindigen volgens plan werd 12 procent van de gevallen voortijdig afgesloten in overeenstemming tussen cliënt en aanbieder. Eenzijdige beëindiging door de jeugdige of door de aanbieder kwam veel minder vaak voor: respectievelijk in 4 en 2 procent van de gevallen.

2.4.1 Beëindigde jeugdhulptrajecten, naar reden beëindiging, 2016*¹⁾

Bron: CBS.

¹⁾ Jeugdhulptrajecten voor personen van 0 tot en met 22 jaar, beëindigd in 2016.

Meer informatie over jeugdhulp kunt u vinden op de website van het CBS:

Onderzoeksbeschrijving Beleidsinformatie Jeugd
<https://www.cbs.nl/nl-nl/onze-diensten/methoden/onderzoeksomschrijvingen/korte-onderzoeksbeschrijvingen/beleidsinformatie-jeugd>

Jongeren met jeugdzorg en jeugdzorgtrajecten; wijken, 2016
<http://statline.cbs.nl/Statweb/publication/?DM=SLNL&PA=83563NED>

Jongeren met meerdere vormen van jeugdzorg; kenmerken, (jeugdzorg)regio
<http://statline.cbs.nl/Statweb/publication/?DM=SLNL&PA=82965NED>

Jongeren met meerdere vormen van jeugdzorg; regio (gemeente)
<http://statline.cbs.nl/Statweb/publication/?DM=SLNL&PA=82966NED>

Trajecten jeugdzorg; duur, (jeugdzorg)regio, op peildatum
<http://statline.cbs.nl/Statweb/publication/?DM=SLNL&PA=82967NED>

Trajecten jeugdzorg; regio (gemeente), op peildatum
<http://statline.cbs.nl/Statweb/publication/?DM=SLNL&PA=82968NED>

Jongeren met jeugdzorg; persoonskenmerken, op peildatum
<http://statline.cbs.nl/Statweb/publication/?DM=SLNL&PA=82969NED>

Jeugdhulptrajecten; verwijzer, perspectief
<http://statline.cbs.nl/Statweb/publication/?DM=SLNL&PA=82970NED>

Jeugdhulptrajecten; verwijzer, regio (gemeente)
<http://statline.cbs.nl/Statweb/publication/?DM=SLNL&PA=82971NED>

Indicatoren jeugdzorg; gemeenten
<http://statline.cbs.nl/Statweb/publication/?DM=SLNL&PA=82972NED>

Jongeren met jeugdzorg; Zorg in natura (Zin), Persoonsgebonden budget (PGB)
<http://statline.cbs.nl/Statweb/publication/?DM=SLNL&PA=83432NED>

Begrippenlijst

Jeugdhulp

Conform artikel 1.1 van de Jeugdwet is jeugdhulp:

- 1°. ondersteuning van en hulp en zorg, niet zijnde preventie, aan jongeren en hun ouders bij het verminderen, stabiliseren, behandelen en opheffen van of omgaan met de gevolgen van psychische problemen en stoornissen, psychosociale problemen, gedragsproblemen of een verstandelijke beperking van de jeugdige, of opvoedingsproblemen van ouders;
- 2°. het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijk verkeer en van het zelfstandig functioneren van jongeren met een verstandelijke, lichamelijke of zintuiglijke beperking, een chronisch psychisch probleem of een psychosociaal probleem en die de leeftijd van achttien jaar nog niet hebben bereikt, en
- 3°. het ondersteunen bij of het overnemen van activiteiten op het gebied van de persoonlijke verzorging gericht op het opheffen van een tekort aan zelfredzaamheid bij jongeren met een verstandelijke, lichamelijke of zintuiglijke beperking of een somatische of psychiatrische aandoening of beperking, die de leeftijd van achttien jaar nog niet hebben bereikt, met dien verstande dat de leeftijdsgrens van achttien jaar niet geldt voor jeugdhulp in het kader van jeugdstrafrecht;

In de Jeugdwet zijn randvoorwaarden en kwaliteitseisen opgenomen waaraan de jeugdhulp en/of jeugdhulpaanbieders moeten voldoen, zoals dossiervorming, een plan (hulpverleningsplan, behandelplan) en bewaking en beheersing van de kwaliteit. Voor de jeugdhulp waarover aan het CBS gerapporteerd moet worden gelden al deze randvoorwaarden en eisen.

Als een jeugdhulpaanbieder een jeugdige (anonieme) adviezen of consulten biedt, ook al is dat voorafgaande aan de start van jeugdhulp, dan geldt dit niet als jeugdhulp waarover gegevens verstrekt moeten worden aan het CBS. Dit geldt tevens voor het verstrekken van folders en overige vormen van informatie

De volgende vormen van jeugdhulp worden onderscheiden:

Jeugdhulp zonder verblijf

Hulp en zorg zoals deze bedoeld en beschreven is in de Jeugdwet (2014). Het betreft hulp en zorg aan jongeren en hun ouders bij psychische, psychosociale en of gedragsproblemen, een verstandelijke beperking van de jongere, of opvoedingsproblemen van de ouders. De jongere verblijft thuis, in het eigen gezin. Of anders gezegd, de jongere slaapt thuis. In ieder geval formeel. Het kan zijn dat de jongere bij opa en oma slaapt of bij iemand anders, echter dit is dan niet formeel zo geregeld.

Uitgevoerd door het wijk- of buurtteam – Nagenoeg elke gemeente werkt met de inzet van wijk- of buurtteams. Soms beperken deze teams zich tot het coördineren van de hulp aan de jongere, maar veelal bieden deze teams ook zelf hulp. De jeugdhulp die door een wijk- of buurtteam wordt uitgevoerd bevindt zich vaak op de grens tussen het voorkomen van problemen (preventie) en de hulp bij problemen (jeugdhulp). In principe wordt preventie niet tot de jeugdhulp gerekend zoals het CBS daarover rapporteert. Een gemeente mag echter bij de aanlevering van gegevens aan het CBS zelf bepalen welke activiteiten zij tot de jeugdhulp rekent.

Ambulante jeugdhulp op locatie van de aanbieder- Ambulante jeugdhulp op locatie betreft ambulante hulp of groepsgesprekken op het kantoor waarbij in principe één (algemene) expertise tegelijkertijd binnen de hulpverlening wordt ingezet.

Daghulp op locatie van de aanbieder – Bij daghulp is een begeleider of hulpverlener minimaal een dagdeel in de nabije omgeving van de jongere. De hulp kan individueel plaatsvinden, maar ook in een groep. Dagbesteding en dagstructurering vallen hier ook onder. Daghulp vindt plaats op de locatie van de aanbieder. Een belangrijk kenmerk van de dagbehandeling is dat een multidisciplinair team voor de dagbehandeling wordt ingezet. Het gaat bijvoorbeeld om een combinatie van fysiotherapie, gedragstherapie en psychotherapie die tijdens de dagbehandeling wordt ingezet.

Jeugdhulp in het netwerk van de jongere - Jeugdhulp in het netwerk van de jongere vindt plaats bij de jongere thuis, op school of elders in het netwerk van de jongere. In ieder geval niet op locatie bij de aanbieder. De intensiteit kan variëren van één of enkele uren tot 24 uur per dag.

Jeugdhulp met verblijf

Hulp en zorg zoals deze bedoeld en beschreven is in de Jeugdwet (2014). Het betreft hulp en zorg aan jongeren en hun ouders bij psychische, psychosociale en of gedragsproblemen, een verstandelijke beperking van de jongere, of opvoedingsproblemen van de ouders. De jongere verblijft elders. Of anders gezegd, de jongere slaapt formeel niet thuis in het eigen gezin. Dit betekent dat het hier alleen om de verblijfsvormen gaat waarbij er sprake is van een overnachting. Ook verblijf in logeerhuizen, alleen tijdens weekenden of juist door de week, vallen onder jeugdhulp met verblijf.

Pleegzorg - Vorm van jeugdhulp waarbij een jongere (tijdelijk) wordt opgenomen in een pleeggezin en waarbij pleegkind, pleegouders en eigen ouders worden begeleid door een pleegzorgaanbieder.

Gezinsgericht - Alle vormen van verblijf die een gezinssituatie benaderen, maar geen pleegzorg zijn. Te denken valt aan gezinshuizen, logeerhuizen en zorgboerderijen waar overnacht wordt.

Gesloten plaatsing - De jongere verblijft bij een jeugdhulpaanbieder op basis van een machtiging gesloten jeugdzorg of op basis van een machtiging BOPZ (Wet Bijzondere Opname Psychiatrische Ziekenhuizen).

Overig verblijf bij een jeugdhulpaanbieder – De jongere verblijft op de accommodatie van de jeugdhulpaanbieder, veelal in een groep met andere jongeren. In feite betreft het alle vormen van verblijf die niet onder een van de voorgaande categorieën vallen. Hieronder vallen ook begeleid wonen en kamertraining.

Perspectief

Perspectief beschrijft het doel van het jeugdhulptraject. De optie 'stabilisatie van een crisissituatie' wordt alleen gebruikt als dit het enige perspectief van de door de jeugdhulpaanbieder geleverde jeugdhulp is. Hulpverlening vangt regelmatig aan met een crisissituatie. In veel gevallen leidt dit tot een langere periode van hulpverlening. In die gevallen wordt er gekozen voor de perspectieven begeleiden of behandelen. De optie diagnostiek wordt vergelijkbaar alleen gehanteerd als diagnostiek het enige perspectief is. Begeleiden gaat om activiteiten waarmee een jeugdige wordt ondersteund

bij het uitvoeren van dagelijkse levensverrichtingen en het aanbrengen en behouden van structuur in en regie over het persoonlijk leven. Bij behandelen gaat het globaal om het oplossen of verhelpen van een psychisch, psychosociaal, gedrags- of opvoedprobleem dan wel een psychische stoornis. Behandelen kan ook gericht zijn op het leren omgaan met, verminderen of stabiliseren van het probleem of de stoornis.

Gecertificeerde instelling

Gecertificeerde instellingen zijn organisaties die, conform de Jeugdwet, maatregelen van jeugdbescherming en jeugdreclassering uitvoeren. Deze instellingen moeten in het bezit zijn van een certificaat. Daarvoor moeten zij aan een aantal eisen voldoen gericht op het borgen van de kwaliteit van de uitvoering van de jeugdbescherming en jeugdreclassering.

Jeugdbescherming

Jeugdbescherming is een maatregel die de rechter dwingend oplegt. Dat gebeurt als een gezonde en veilige ontwikkeling van een kind of jeugdige wordt bedreigd en vrijwillige hulp niet of niet voldoende helpt. Een kind of jongere wordt dan 'onder toezicht gesteld' of 'onder voogdij geplaatst'.

Jeugdreclassering

Jeugdreclassering is een combinatie van begeleiding en controle voor jongeren vanaf 12 jaar, die voor hun 18e verjaardag met de politie in aanraking zijn geweest en een proces-verbaal hebben gekregen. Indien de persoonlijkheid van de dader of de omstandigheden waaronder het misdrijf is begaan daartoe aanleiding geven, bijvoorbeeld bij jongvolwassenen met een verstandelijke beperking, kan het jeugdstrafrecht eveneens worden toegepast op jongvolwassenen in de leeftijd 18 tot en met 22 jaar. De jongere krijgt op maat gesneden begeleiding van een jeugdreclasseringswerker om te voorkomen dat hij of zij opnieuw de fout ingaat. Jeugdreclassering kan worden opgelegd door de kinderrechter of de officier van Justitie. Jeugdreclassering kan ook op initiatief van de Raad voor de Kinderbescherming in het vrijwillige kader worden opgestart.

Verwijzer

De organisatie of persoon die de jongere en/of zijn/haar ouders heeft verwezen naar de jeugdhulp. Het betreft organisaties of personen die rechtstreeks jongeren en hun ouders op grond van de Jeugdwet kunnen doorverwijzen naar jeugdhulp. De Jeugdwet stelt dat tussen gemeenten en betrokkenen afspraken worden gemaakt over de voorwaarden waaronder en wijze waarop de rechtstreekse verwijzing verloopt.

Gemeentelijke toegang – De jongere is door de gemeente of een gemeentelijke organisatie aangemeld bij een jeugdhulpaanbieder. Hieronder vallen ook de verwijzingen van de politie, Veilig Thuis organisaties en het onderwijs. In deze rapportage worden ook doorverwijzingen van Rechter, Raad voor de Kinderbescherming of Officier van Justitie tot deze categorie gerekend.